

Lausunto Uusimaa-ohjelma 2022–2025 ja ympäristöselostuksen luonnoksista

1. Yleiset kommentit maakuntaohjelmasta

Uusimaa-ohjelma 2022–2025:n luonnoksessa on kattavasti ja havainnollisesti esitetty toimia, joita kuntien tulisi edistää. Ohjelmassa on Nurmijärven nykyisen kuntastrategian mukaisia toimenpiteitä ilmastonmuutoksen huomioimiseksi maankäytön ja liikenteen suunnittelussa, yritysten kuntana ja lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnissa sekä sujuvan arjen luomisessa. Ohjelma antaa viitekehysten toimenpiteille, joita kunta voi toteuttaa kumppanuustoiminnalla Uudenmaan liiton, lähikuntien ja valtion kanssa. Ohjelmassa on kattavasti esitetty rahoitusohjelmat, joilla ohjelman mukaisia hankkeita voidaan toteuttaa. Lisäksi ohjelmassa on esitetty hyvät mittarit tavoitteiden toteutumisen seurantaan.

Nurmijärven kunta toteaa, että ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta tärkeitä osa-alueita ovat liikenne- ja maankäytön suunnittelu. Tieliikenne aiheuttaa tällä hetkellä Nurmijärven alueen suurimmat hiilidioksidipäästöt. Kestävien kulkutapojen osuutta voidaan kasvattaa vain yhteistyössä Uudenmaan kuntien kanssa ja riittävin resurssein. Ilmastotyön läpileikkaavuus tulee tunnistaa koko kunnan toiminnassa.

2. Huomiot painopisteestä Ympäristöviisas Uusimaa

Tavoite 1.1 Hiilineutraalit yhteiskunnat

Hiilineutraaliustavoitteen kiristäminen vuoteen 2030 on vakavasti otettava tavoite. Uusi tavoitevuosi vastaa Hinku-verkoston tavoitetta ja alleviivaa muutostarpeen kiireellisyyttä. Alueen kuntien olisi kannatettavaa asettaa omat hiilineutraaliustavoitevuotensa ja sitoutua päämäärätietoiseen toimintaan päästöjen pikaiseksi vähentämiseksi.

Nurmijärven kunta kannattaa maakunnallisen sopeutumis suunnitelman laadintaa. Monipuoliset ja monilajiset ympäristöt sietävät tyypillisesti enemmän ilmastonmuutoksen haittavaikutuksia, esimerkiksi hyönteis- ja myrskytuhoja. Ilmastonmuutokseen sopeutumisessa ohjelmassa mainittujen ilmastonmuutoksen vaikutusten lisäksi alueen metsäsuunnittelussa on huomioitava tuhohyönteisten lisääntyminen.

Asemakaavamääräyksillä ja rakennustapaohjeilla voidaan ohjata huomioimaan kestävän kehityksen mukaiset periaatteet rakentamisessa ja asumisessa. Nurmijärven kunnassa uusimmissa asemakaavamääräyksissä kestävä kehitys on huomioitu. Jatkossa rakennusten suunnittelussa on huomioitava mm. kasvavat sademäärät ja lämpökuorma.

Taajamarakenteen tiivistäminen hyvien liikenneyhteyksien äärelle on myös Uusimaa 2050 -kaavakokonaisuuden ja MAL-sopimuksen yksi keskeisempiä periaatteita. Taajamarakenteen tiivistämistä on haastavaa toteuttaa. Esimerkiksi Nurmijärvelle muuttava perhe etsii usein viihtyisyyttä ja asumisen väljyyttä sekä toimivaa arkea. Omakotitalojakin voi rakentaa ympäristöystävällisesti minitalotontti-kaavan mukaisesti, jossa tehdään kunnan keskeisille paikoille erityisen pieniä ja hankintakustannuksiltaan huokeita tontteja, joille voidaan rakentaa ekologisia, vähän lämmitettävää pinta-alaa käsittäviä asuinrakennuksia.

Tavoite 1.2 Elinvoimainen luonto

Elinvoimaisen luonnon turvaamisessa luonnonsuojelulain uudistuksessa ehdotettu ekologinen kompensatio voisi olla tärkeä keino luontoarvojen säilyttämiseen ja kehittämiseen. Esimerkiksi kuntien maaomaisuus keskittyy alueille, joille suunnitellaan rakentamista, jolloin mahdollisesti tarvittava luontoarvojen kompensoiminen tapahtuisi osittain ulkopuolisten omistamilla alueilla. Ekologinen kompensatio voi lisätä maanomistajille luonnonsuojelualueiden perustamista enemmän taloudellisia kannustimia hoitaa ja suojella omistuksessaan olevia arvokkaita elinympäristöjä, tai hankkia mm. luonnonsuojelualueiden puskurivyöhykkeiltä alueita, joiden luontoarvoja voidaan kehittää.

Tavoite 1.3 Resurssiviisaita ratkaisuja

Linjaus ruokajärjestelmän kiertotalouden kehittämisestä on tärkeä Nurmijärven kunnalle. Siihen liittyen tarvitaan vuoropuhelua ja yhteistyötä erilaisista ratkaisuista yhteistyössä kunnan sisällä ja lähikuntien kanssa.

Kunnat voivat kannustaa alueidensa toimijoita resurssiviisauten mm. tiedottamisen kautta, ja Nurmijärvellä tähän on viimeisen vuoden ajan pureuduttu.

3. Huomiot painopisteestä Menestyvä Uusimaa

Menestyvä Uusimaa -tavoitetta tarkastellaan innovaatioiden ja huippuosaamisen kautta. Kuitenkin koulutustason ja tulotason kasvaessa kasvaa myös palveluiden kysyntä. Palveluita kuitenkin tuottavat pienemmin palkattu väestöryhmä. Jotta Uusimaa pyörii ja pysyy menestyvänä, tulee turvata myös ”innovaatioiden ja huippuosaamiseen piiriin kuulumattoman” väestön tarpeet. Jos tätä ei huomioida, sakkaa Uudenmaan ja Helsingin seudun työmarkkina ja työvoiman saatavuus.

4. Huomiot painopisteestä Onnellisten Uusimaa

Ei lausuttavaa.

5. Kommentit ympäristöselostuksesta

Ei lausuttavaa.

6. Muut mahdolliset kommentit

Ei lausuttavaa.

Ympäristöviisas Uusimaa

Painopiste	Toimintalinjaukset	Avaus *) = katkelma Uusimaa-ohjelmasta	Kuntastrategia 2018-2025, muu ohjelma, mikä?	Onko linjaus tärkeä kunnallemme (X)	Suuri tarve tehdä yhteistyötä muiden kuntien/organisaatioiden kanssa (X)	Huom/Lausuntoon
Hiilineutraaliit yhdyskunnat (kärkitavoite Uusimaa hiilineutraali vuonna 2030)	Uudenmaan roolin vahvistaminen ilmastotyön edelläkävijänä	Uusimaa kirittää hiilineutraaliustavoitettaan tavoittelemalla hiilineutraaliutta vuoteen 2030 mennessä. Uudenmaan ilmastotiekartta, joka tähtää hiilineutraaliin maakuntaan vuonna 2035, päivitetään vastaamaan uutta tavoitetta. Kunnianhimoisen ilmastotavoitteen tarkoituksena on taata uusimaalaisille tulevaisuudessakin viihtyisiä ja puhdas elinympäristö sekä kannustaa alueen toimijoita edelläkävijyyteen kansainvälisessä ilmastotyössä. *)		x	X	Vuosi 2035 olisi realistisempi tavoite kunnan kannalta (olemme vasta käynnistymisvaiheessa)
	Ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman laatiminen ja toimeenpanon käynnistäminen	Laatimalla Uudenmaan maakunnallinen sopeutumissuunnitelma voidaan tukea sopeutumisen edistämiseksi myös pieniä ja keskisuuria kuntia, joilla ei ole siihen yksin resursseja. Lisääntyvät sademäärät, pitenevät hellejaksot ja kuivuuskaudet, äkillisten rankkasateiden aiheuttamat kaupunkitulvat sekä myrskyjen aiheuttamat rannikkotulvat ja muut äkilliset häiriötilanteet on osattava huomioida aiempaa paremmin sekä uusien alueiden suunnittelussa että vanhojen kiinteistöjen ja infrastruktuurin normaalissa kunnossapidossa ja uusimisessa. *)		x	x	
	Uusien kestävien energiaratkaisujen edistäminen	Energiantuotannon painopiste siirtyy yhä enemmän uusiutuviin energialähteisiin. Samalla yhteiskunta sähköistyy voimakkaasti ja digitalisaation myötä energian tarve kasvaa. Uusiutuvaa energiaa saadaan tuulen, veden ja auringon ohella ympäristölämmöistä, kuten maalämmöstä ja merestä. Sähkön tuotannon vastaamista kulutustarpeeseen voidaan tasapainottaa yhdistämällä eri energiamuotoja tukemaan toisiaan. Potentiaalisimpia uusiutuvan energian lähteitä Uudellamaalla ovat geotermien energia, aurinkoenergia ja bioenergia. Myös yhdyskuntien ja teollisuuden hukkalämmön hyödyntämisessä on mahdollisuuksia. Biomassoista tuotettavalla biokaasulla voidaan korvata fossiilista energiaa liikenteessä, teollisuudessa ja maataloudessa.	6. Terve talous ja linjakas päätöksenteko (KETS -> toteutettu)	x	x	NU-Sähkön omistajaohjeistaminen tässä asiassa (vrt. Helsingin kaupungin ohjeistus HELENin suuntaan)
	Yhdyskuntarakenteen tehostaminen ja rakentamisen ilmastovaikutusten hillintä	Maankäytön ja rakentamisen ilmastovaikutuksiin voidaan vaikuttaa esimerkiksi tehostamalla olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta. Erityisesti kaupunkikeskusten ja muiden palvelu- ja työpaikkakeskittymien saavutettavuus kävelen, pyöräillen ja joukkoliikenteellä tukee sujuvan ja kestävä arjen edellytyksiä. Näitä edellytyksiä on vahvistettu myös maakuntakaavoituksella. Uudis- ja korjausrakentamisen päästöissä suurin vaikuttavuus saadaan rakennusmateriaalien valmistuksesta, rakentamisesta ja uudelleenkäytöstä, sekä rakennusjätteen synnyn ehkäisystä ja kierrätyksestä. Puurakentaminen tarjoaa uusia liiketoiminta- ja vientimahdollisuuksia, myös osaamisen kannalta, joita vauhditetaan hanketoiminnalla. *)	1. Viihtyisiä ja turvallinen Nurmijärvi (tiivistäminen ja puurakentaminen) + 2. Sujuva arki (toimivat, suorat joukkoliikenneyhteydet Helsinkiin, sisäisen joukkoliikenteen kehittäminen) + 6. Terve talous ja linjakas päätöksenteko (Ohjaamme seudun MAL-sopimuksen mukaisesti maankäyttöä, asuntotuotantoa ja liikennejärjestelmää kokonaisuutena yhdyskuntarakennetta eheyttäen ja kestävää liikkumista edistäen.)	x	x	Kunnan taajamien välisten keväiden rakentaminen on eräs tärkeä keino/tavoite

Painopiste	Toimintalinjaukset	Avaus *) = katkelma Uusimaa-ohjelmasta	Kuntastrategia 2018-2025, muu ohjelma, mikä?	Onko linjaus tärkeä kunnallemme (X)	Suuri tarve tehdä yhteistyötä muiden kuntien/organisaatioiden kanssa (X)	Huom/Lausuntoon
	Sähköisen ja vähäpäästöisen liikenteen edellytysten kehittäminen	Liikennejärjestelmää tulee uudistaa muun muassa julkisen liikenteen tehostamisen ja kaavoituksen avulla. Näitä tavoitteita ja toimenpiteitä on tunnistettu myös Uudellemaalle laadituissa liikennejärjestelmäsuunnitelmissa. Päästöjen vähentämisessä keskeistä on pyöräilyn, kävelyn ja joukkoliikenteen edistäminen sekä siirtyminen vähäpäästöisiin autoihin. Sähköautojen ja akkuteknologian sekä latausinfraan kehittyminen vaikuttaa nopeimmin henkilöauto- ja joukkoliikenteen hiilidioksidipäästöihin. Logistiikassa kuljetusten tehokas yhdistäminen sekä kuljetusketjujen optimointi ovat tärkeitä toimenpiteitä. Pidemmällä aikavälillä päästövähennyksiä saadaan myös liikkumistarpeeseen vaikuttamalla, parantamalla palveluiden saavutettavuutta sekä toteuttamalla kestävämpiä kulkumuotoja ja toimivia matkakettuja. *)	1. Viihtyisä ja turvallinen Nurmijärvi + 2. Sujuva arki	x		
	Hiilinielujen vahvistaminen	Metsillä on Uudellamaalla merkittävä hiilinielupotentiaali, jonka säilymiseen rakentaminen ja hakkuut vaikuttavat. Metsäpinta-alan säilymiseen sekä metsien kestäväan monikäyttöön on kiinnitettävä erityistä huomiota. Maataloudessa hiilidioksidin sitoutuminen maaperään vaihtelee maaperän ominaisuuksista ja viljelykäytännöistä johtuen. Maaperän hiilitaseen parantaminen kytkeytyy myös muihin maatalouden kestävyttä edistäviin tavoitteisiin, kuten luomu- ja lähiruantuotantoon sekä kausituotteiden suosimiseen.				
Elinvoimainen luonto	Luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja elinympäristöjen kytkeytyvyyden vahvistaminen	Lajien uhanalaistuminen painottuu Etelä-Suomeen, missä siihen ovat vaikuttaneet erilaiset pitkään jatkuneet ja voimakkaat luonnon käyttöpaineet. Lähes kaikissa eliöryhmissä lajeja on lähtökohtaisesti enemmän etelässä kuin pohjoisessa. Luonnonsuojelualueet ovat eteläisimmässä Suomessa enimmäkseen pieniä ja usein toisistaan eristyneitä, mikä vaikuttaa lajiston köyhtymisen jatkumiseen myös osalla suojelluista alueista. *)				
	Ympäristövaikutusten arvioinnin kehittäminen ja kokonaisvaltainen huomioonottaminen	Luontotyyppien ja lajien uhanalaistumisen syyt liittyvät pitkälti maankäyttöön. Puuntuotanto, ojitus, pellonraivaus, rakentaminen sekä vesien rehevöityminen ja likaantuminen ovat heikentäneet luontotyyppien ja liikaantuminen ovat heikentäneet luontotyyppien. Kaupunkiseuduilla luontokatoa aiheuttaa erityisesti rakentaminen. Ensiarvoisen tärkeää on maankäytön ohjaaminen siten, etteivät monimuotoisuuden kannalta tärkeät viheralueet pirstoudu ja niiden väliset ekologiset yhteydet heikkene tai katkea. Ympäristövaikutusten arviointia ja sen painoarvoa päätöksenteossa tulee edelleen vahvistaa sekä luonnon itseisarvon että siitä saatavien hyötyjen näkökulmista.		x	x	KU-ympäristökeskuksen asiantuntija-/tukiroolia on hyvä vahvistaa ja hyödyntää.
	Luontopohjaiset ja kestävät ratkaisut metsien monikäytössä	Kasvillisuuden ja maaperän hiilensidontaa ja varastoja lisäämällä voidaan turvata samalla luonnon monimuotoisuutta. Alkutuotannon rooli on tässä keskeinen - yli 80 prosenttia Uudenmaan maapinta-alasta on metsä- tai maatalousmaata. Metsät sekä viljely- ja laidunalueet ovat elinympäristöjä monille vaarantuneille ja uhanalaisille lajeille. Metsien monikäytön tavoitteena on yhteensopivaa metsään liittyviä tarpeita rajallisella metsäpinta-alalla. Monikäytössä pyritään huomioimaan puuntuotanto, virkistyskäyttö, matkailu, monimuotoisuuden turvaaminen sekä hiilinielujen säilyttäminen tai jopa kasvattaminen. Tutkimusta ilmastomuutoksen ja biodiversiteetin suhteesta tarvitaan lisää.				

Painopiste	Toimintalinjaukset	Avaus *) = katkelma Uusimaa-ohjelmasta	Kuntastrategia 2018-2025, muu ohjelma, mikä?	Onko linjaus tärkeä kunnallemme (X)	Suuri tarve tehdä yhteistyötä muiden kuntien/organisaatioiden kanssa (X)	Huom/Lausuntoon
	Itämeren ja vesistöjen tilan parantaminen ja merellisuuden mahdollisuuksien hyödyntäminen	<p>Merellisyys on yksi Uudenmaan suurista mahdollisuuksia tuoda uutta työtä ja hyvinvointia samalla parantaen meren tilaa. Itämeren ja meriympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseksi tarvitaan uusia ratkaisuja päästöjen vähentämiseksi sekä laaja-alaista yhteistyötä eri toimijoiden kesken, myös valtion rajat ylittäen.</p> <p>Ihmistoiminnan seurauksena Itämeri on edelleen pahoin saastunut ja rehevöitynyt vaikka toimenpiteitä meren tilan kunnostamiseksi on jo tehty. Joet tuovat ravinteita ja jätevesipäästöjä teollisuudesta, kotitalouksista ja maataloudesta neljä kertaa Itämeren pinta-ala laajemmalla alueella. Maatalouden ja metsienhoidon toimenpiteillä voidaan tehokkaasti vähentää vesistöihin kulkeutuvien ravinteiden määrää. Myös merikuljetukset ja -liikenne, ruoppaukset ja vesirakentaminen, vieraslajit, kalastus, roskaantuminen ja vedenalainen melu aiheuttavat riskejä vesiekosysteemeille. *)</p>				
Resurssiviisaita ratkaisuja	Uudenmaan roolin vahvistaminen kiertotalouden edelläkävijänä osaamisessa ja innovaatioiden tuottamisessa	<p>Kiertotalous on ajattelu- ja toimintatapa, jossa materiaaleja hyödynnetään tehokkaasti ja jätteen syntyminen minimoidaan. Ajatuksena on, että jätteen muodostumisen sijaan materiaali hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti ja materiaali ja arvo kiertävät mahdollisimman pitkään. Kiertotalous on suuri mahdollisuus Uudellemaalle sekä kestävä kehityksen että liiketoiminnan kannalta, koska täällä syntyy suurin osa Suomen materiaaliavirroista. Esimerkiksi teollisuudessa ja tuotannossa syntyy runsaasti sivu- ja jätevirtoja, joiden hyödyntäminen on keskeistä kiertotaloudessa.</p>				
	Kiertotalouden toimijoita yhteen kokoavien verkostojen toiminnan edistäminen	<p>Kiertotalouteen kuuluu myös jakamistalouden ja palvelullistamisen edistäminen. Palveluita tulee kehittää siten, että ne perustuvat jakamiseen, vuokraamiseen ja kierrättämiseen. Kiertotalouden kasvua tukevat yrityksiä ja muita toimijoita yhteen tuovat yhteistyö- ja kokeilualustat, joissa kehitetään uusia toimintamalleja, kokeiluja ja ratkaisuja. Esimerkiksi Uudenmaan kiertotalouslaakso -kokonaisuus on laaja, eri toimijoita yhteen kokoava hanke, joka toimii eri tahojen kohtauspaikkana sekä kehitysalustana kiertotalouden alalla.</p>				
	Uusiutuvien ja vähäpäästöisten tuotteiden ja palveluiden kehittäminen	<p>Uusiutumattomia fossiilisia materiaaleja pyritään korvaamaan uusiutuvilla luonnonmateriaaleilla ja kehittämään uusia, ekologisempia tuotanto- ja käsittelytapoja. Tätä kehitystä edistetään tukemalla uusien, mm. muoveja korvaavien biopohjaisten tuotteiden kehitystyötä sekä tuotantoprosessien tehostamista ja materiaalien hukkaamisen vähentämistä mm. tekstiili- ja rakennusteollisuudessa.</p> <p>Vihreä energiasiirtymä on muutakin kuin vihreää sähköä. Se edellyttää energian kulutuksen vähentämistä, palveluiden kuluttamista hyödykkeiden sijaan sekä metalliriippuvuuden vähentämistä energiantuotannossa ja -varastoinnissa. Liikkumisen sähköistäminen ja sähkön tuottaminen uusiutuvasti kasvattaa metallien kysyntää. Metallien kierrätys ei yksinomaan riitä kasvavan kysynnän tarpeisiin. Tiettyjen metallien niukkuus voikin heikentää ilmastonmuutoksen hillintää, jos niiden tuotanto lisää lyhyen aikavälin päästöjä tai niiden harvinaisuus hidastaa akkutuotantoa.</p>				

Painopiste	Toimintalinjaukset	Avaus *) = katkelma Uusimaa-ohjelmasta	Kuntastrategia 2018-2025, muu ohjelma, mikä?	Onko linjaus tärkeä kunnallemme (X)	Suuri tarve tehdä yhteistyötä muiden kuntien/organisaatioiden kanssa (X)	Huom/Lausuntoon
	Ympäristövastuulliseen kuluttamiseen kannustaminen ja ohjaaminen	Ihmisten asumista, liikkumista, ruokaa ja vapaa-aikaa koskevat valinnat muokkaavat kulutuskulttuuria ja niillä on suuri vaikutus siihen, minkälaisia tuotteita ja palveluita tarjotaan. Kuluttamisen vähentäminen, hävikin minimoiminen, palveluiden käyttäminen tuotteiden omistamisen sijaan sekä kestävyys ja korjattavuuden painottaminen kulutusvalinnoissa ovat keskeisiä keinoja vähentää ympäristökuormitusta. Vastuullinen kuluttaminen tulee tehdä helpoksi, edulliseksi ja houkuttelevaksi joka tilanteessa, tulotasosta riippumatta. Tässä yhteiskehittäminen eri toimijoiden kanssa on avainasemassa. Palveluita tulee kehittää siten, että ne perustuvat jakamiseen, vuokraamiseen ja kierrättämiseen. Myös lasten ja nuorten luontosuhteen tukeminen ja ympäristökasvatus ovat tärkeitä, jotta suhde ympäristöön ja kuluttamiseen muodostuu kestävämmäksi.		x		
	Ruokajärjestelmän kiertotalouden kehittäminen ja ruokahävikin vähentäminen elintarvikeketjun eri vaiheissa	Ruoan tuotannolla ja kulutuksella on merkittävä vaikutus ympäristöön. Osana kiertotaloutta pyritään vähentämään ruokahävikkiä sekä hyödyntämään jätteen ja ruoantuotannon sivuvirtoja tehokkaasti. Uudellamaalla on elintarvikealan vankkaa osaamista, esimerkkinä kasviproteiineja hyödyntävät innovaatiot. Hävikkiä syntyy sekä elintarviketeollisuudessa, mukaan lukien ruoan tuotanto ja pakkaaminen, että kotitalouksissa. Ruoan kiertotaloutta voidaan vauhdittaa tutkimus- ja kehittämistoiminnalla ja ruokahävikkiä vähentää myös kuluttajien valintoihin vaikuttamalla.				

Menestyvä Uusimaa

Painopiste	Toimintalinjaukset	Avaus *) = katkelma Uusimaa-ohjelmasta	Kuntastrategia 2018-2025, muu ohjelma, mikä?	Onko linjaus tärkeä kunnallemme (X)	Suuri tarve tehdä yhteistyötä muiden kuntien/organisaatioiden kanssa (X)	Huom/Lausuntoon
Investointien ja innovaatiotoiminnan edistäminen (Kärkitavoite: Uudenmaan T&K-toiminnan menot ovat kohonneet viiteen prosenttiin maakunnan BKT:stä vuoteen 2030 mennessä.)	Alueen yhteisen brändin ja näkyvyyden lisääminen investointien houkuttelemiseksi	Uudenmaan houkuttelevuutta investointiympäristönä tulee vahvistaa luomalla yrityksille, osaajille ja muille toimijoille mahdollisimman kannustava ja mahdollistava toimintaympäristö. Tähän tarvitaan vahvaa yhteistä tahtotilaa, maakunnan sisäistä yhteistyötä julkisen ja yksityisen sektorin välillä, sekä kansallista ja kansainvälistä verkostoitumista. *)		X	x	
	Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan tukeminen sekä innovaatioympäristöjen, kansainvälisen yhteistyön ja verkostojen vahvistaminen	Tutkimus- ja kehittämistoiminnalla luodaan innovaatioita, jotka toimivat uudistumisen ja uuden kasvun tärkeimpänä lähteenä. Maan hallitus on asettanut tavoitteekseen nostaa Suomen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiomenojen (TKI) osuuden nykyisestä 2,7 prosentista neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Jotta tämä tavoite saavutetaan, Uudenmaan TKI-menojen tulisi olla viisi prosenttia. Tavoitteen toteutuminen edellyttää panostuksia sekä yksityiseltä että julkiselta sektorilta. Oikea-aikaiset ja tarkoituksenmukaisesti kohdenneet julkiset investoinnit lisäävät sekä kotimaista että ulkomaista yksityistä investointihalukkuutta. *)				
	Kuntien kokeiluympäristöjen ja -alustojen vahvistaminen	Kehittämishankkeissa Uudenmaan kunnat ja kaupungit toimivat kokeilu- ja kehittämisalustoina erilaisille uusille ratkaisuille, joissa yrityksillä, asukkailla ja käyttäjillä on merkittävä rooli. Näiden kokeiluympäristöjen vahvistaminen on tärkeää, koska niissä voidaan testata innovaatioita ja vahvistaa kansalaisten osallisuutta. Kokeiluympäristöjä ja innovatiivisia julkisia hankintoja tuetaan muun muassa valtion ja pääkaupunkiseudun välisellä innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimuksella.				
	Uudenmaan kansainvälisen saavutettavuuden vahvistaminen	Uudenmaan saavutettavuuden parantaminen on välttämätöntä, kun halutaan parantaa koko Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten investointien ja osaamisen kannalta. Uusimaa on Euroopan portti Aasiaan ja lentoreitti Euroopasta Aasiaan on lyhimpänä ympäristöystävällisin. Saavutettavuuden parantamisessa myös tietoliikenneyhteydet ovat tärkeitä ja digitaalisten ratkaisujen merkitys kasvaa edelleen. *)				

Painopiste	Toimintalinjaukset	Avaus *) = katkelma Uusimaa-ohjelmasta	Kuntastrategia 2018-2025, muu ohjelma, mikä?	Onko linjaus tärkeä kunnallemme (X)	Suuri tarve tehdä yhteistyötä muiden kuntien/organisaatioiden kanssa (X)	Huom/Lausuntoon
Kasvua teknologioista ja palveluista	Vihreän kasvun ja kestävien innovaatioiden tukeminen	Siirtyminen hiilineutraaliin ja vihreään talouteen vaatii investointeja puhtaaseen teknologiaan. Panostamalla ilmasto- ja energiavoitteiden saavuttamiseen, uusiin teknologioihin ja digitalisaatioon sekä globaalien haasteiden ratkaisemiseen, mahdollistamme sekä oman menestymisemme kestävä kasvun tiellä että voimme myös tarjota ratkaisuja koko maailmalle. Kiertotalouden osajista on pulaa Uudellamaalla ja alan kehittäminen edellyttää koulutuksen lisäämistä alalle. *)				
	Resurssien suuntaaminen Uudenmaan vahvuusaloille Uudenmaan älykkään erikoistumisen strategian avulla	Uudenmaan tärkeitä kasvu- ja painopistealoja, joita pyrimme edelleen kehittämään, on tunnistettu erityisesti tutkimus- ja innovaatioyhteistyöhön keskittyvässä älykkään erikoistumisen strategiassa. Näitä aloja ovat hiilineutraaliustavoitetta tukevat alat (kiertotalous, uudet energiaratkaisut, bionalouden innovaatiot ja uudet materiaalit), ihmislähtöistä kaupunkikehittämistä tukevat alat sekä uudistuvaan teollisuuteen ja innovatiivisiin palveluihin liittyvät alat.				
	Yritysten ja julkisten organisaatioiden digiosaamisen ja digitalisaation hyödyntämisen lisääminen	Uudet teknologiat ja digitalisaatio uudistavat työelämää. Samalla uudet teknologiat ja tuotantomenetelmät nostavat myös työn tuottavuutta ja ovat maakunnan kansainvälisen kilpailukyvyyn tärkein osatekijä. Suomi menestyy digitalisaatiossa, mutta esimerkiksi verkkokaupassa olemme muita Pohjoismaita jäljessä. Verkkokaupan kasvun ennakoidaan jatkuvan vahvana, ja sillä tulee olemaan Uudellamaallakin huomattavia vaikutuksia niin ihmisten kuin tavaroidenkin liikennevirtoihin. On tärkeää tukea julkisen sektorin, yritysten sekä yliopistojen ja tutkimuslaitosten yhteisiä panostuksia teknologioiden kehittämiseen.				
	Yritysten synnyn, verkottumisen, uudistumisen ja kansainvälistymisen vahvistaminen yrityspalveluita ja toimintamalleja kehittämällä	Tutkimuksen ja elinkeinoelämän väliset innovaatioekosysteemit muodostavat hyvän alustan uusien ratkaisujen ja liike toiminnan kehittämiseksi Uudellamaalla. Alueemme osaamis- ja teknologiaverkostot edesauttavat yritysten osaamisen leviämistä ja nousevien kasvualojen tunnistamista. Verkostojen vahvistaminen on erityisen tärkeää alueen pienille ja keskisuurille yrityksille, joilla harvoin on mahdollisuuksia laajamittaiseen tutkimus- ja kehitystoimintaan. Tulevaisuuden kannalta on tärkeää luoda ja vahvistaa kasvuyrittämisen kannalta kilpailukykyistä toimintaympäristöä, startup-ekosysteemiä. Kasvuyritysten merkitys uusien työpaikkojen, teknologioiden ja osaamisen synnylle on suuri. Myös julkisilla yrityspalveluilla ja yrityskiihdyttämöillä on tärkeä rooli yritysten kasvun, uudistumisen ja verkottumisen näkökulmasta.	3. Yritysten kunta (Hyvä yhteistyö yritysten ja kunnan välillä on lähtökohtamme. Käymme tiivistä vuoropuhelua yritysten ja elinkeinoelämän sekä yrittäjäjärjestöjen kanssa. Luomme yrityksille kohtaamispaikkoja ja verkostoja, joissa niin yksinyrittäjät kuin isommatkin yritykset voivat jakaa kokemuksiaan. Tulevaisuuden yrittäjäskupolvea haluamme tukea jatkamalla yrittäjyyskasvatusta yhteistyössä oppilaitosten kanssa.)	x		
	Uudenmaan kulttuuri- ja matkailualojen osaamisen ja verkostoitumisen vahvistaminen	Uudellamaalla on kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävää kulttuurin, luovien alojen ja matkailun koulutusta ja osaamista. Kulttuuri-, taide-, ja tapahtumatarjonta sekä matkailukohteiden ja -palveluiden valikoima on laaja. Luova osaaminen on Uudellamaalla vahvaa ja sillä on paljon annettavaa koko elinkeinoelämälle innovatiivisuuden kannalta. Digitalisaatio ja muu toimintaympäristön muutos haastaa uudistumaan sekä matkailuelinkeinoa että kulttuurialoja. Kulttuuri- ja matkailualojen osaamista ja toimijoiden verkostoitumista tulee tukea edistämällä kestävä kehitystä ja digitaalisten ratkaisujen käyttöönottoa markkinoinnissa, myynnissä ja tuotteistamisessa sekä koti-, että kansainvälisillä markkinoilla. *)		x		

Painopiste	Toimintalinjaukset	Avaus *) = katkelma Uusimaa-ohjelmasta	Kuntastrategia 2018-2025, muu ohjelma, mikä?	Onko linjaus tärkeä kunnallemme (X)	Suuri tarve tehdä yhteistyötä muiden kuntien/organisaatioiden kanssa (X)	Huom/Lausuntoon
Uutta osaamista ja osaajia	Jatkuvan oppimisen ja kouluttautumisen mahdollisuuksien edistäminen, erityisesti aliedustetut ryhmät huomioiden	Täydennyskoulutus kasautuu tällä hetkellä jo valmiiksi korkeasti koulutetuille, jotka eivät välttämättä ole niitä, jotka koulutuksesta eniten hyötyisivät. Työnhaun ja koulutus- ja ohjauspalveluita tulee suunnata täydennyskoulutuksessa aliedustetuille ryhmille, joita ovat muun muassa heikon taitotason omaavat, työttömät, ikääntyvät, matalapalkkaiset, pienyrityttäjät ja maahanmuuttajat. Ikääntyvien jatkuva oppiminen on tärkeää työurien pidentämisen kannalta. Ohjaukselle on kasvava tarve myös erilaisten koulutusmahdollisuuksien viidakossa ja epäyhtenäisten työurien yleistyessä. On tärkeää tukea sekä työnantajien mahdollisuuksia tarjota täydentävää koulutusta että työntekijöiden mahdollisuuksia päivittää osaamistaan työuran aikana sekä kouluttautua tarvittaessa uudelle alalle. *)				
	Koulutustason nostaminen korkeakoulutettujen määrää lisäämällä	Työllistyminen edellyttää entistä korkeampaa koulutustasoa, vähintään toisen asteen koulutusta. Uusimaa jää kansainvälisessä vertailussa jälkeen korkeasti koulutetun työvoiman osuudessa. Arvioiden mukaan yli puolet uusista työntekijöistä tarvitsee korkeakoulutuksen ja uusissa työpaikoissa yli 75 prosenttia työntekijöistä tarvitsee korkeakoulutuksen vuonna 2035. Tämän tavoitteen saavuttamista osaltaan edistää oppivelvollisuuden pidentäminen ja uudistuksen toteutumista on tärkeä seurata. Erityisesti toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa koulutuksen keskeyttäminen on ongelma, mitä voidaan vähentää vahvistamalla opintojen ohjausta ja tukemalla joustavia opintopolkuja.				
	Kohtaannon parantaminen ja osaamisen ennakoinnin kehittäminen yhteistyössä koulutuksen ja työmarkkinoiden kanssa	Työvoimapulaan vastaamiseksi ja osaajapulan ratkaisemiseksi tarvitaan tietoa tulevaisuuden osaamistarpeista. Työnhakijoiden ja työnantajien tarpeiden kohtaantoa tulee parantaa lisäämällä vuoropuhelua osaamistarpeista koulutuksen järjestäjien ja työmarkkinoiden välillä. Tarvitaan tietoa siitä, minkälaiselle osaamiselle on tarvetta, jotta koulutustarjonta pystyy reagoimaan työmarkkinoiden tarpeisiin joustavasti. Myös monipaikkaisen työntöön ja asumisen vaikutukset työvoiman saatavuuteen tulee huomioida.				
	Maahanmuuton lisääminen ja maahanmuuttajien työllistymisen tehostaminen	Osaamisen vahvistamiseksi on lisättävä maahanmuuttoa. Ulkomaalaisten opiskelijoiden ja tutkijoiden maahanmuuttoa maahan jäämistä tulee helpottaa. Maahanmuuttajien työllistymisen yksi väylä on maahanmuuttajien oma yritystoiminta, jota täytyy myös edelleen tukea. *)				
	Kansainvälisten osaajien houkuttelu ja alueen markkinoinnin vahvistaminen	Uusimaa jää jälkeen verrokkialueitaan nettomaahanmuutossa sekä maahanmuuttajien kotoutumisen onnistumisessa. Uudenmaan markkinointi kansainvälisille osaajille ja tunnettuuden lisääminen on tärkeää, jotta Uusimaa toimii ja näyttäytyy ulospäin sekä osaajille että työnantajille kantarajat ylittävänä, yhtenäisenä alueena ja eri tahojen päällekkäiseltä toiminnalta vältytään. Yhteistyötä tarvitaan, koska Uudellamaalla, erityisesti pääkaupunkiseudulla on useita kansainvälisen osaajatoiminnan parissa työskenteleviä tahoja: kaupunkeja, toisen asteen oppilaitoksia ja korkeakouluja. Julkisen sektorin, erityisesti kuntien ja kaupunkien tulee tukea yritysten kansainvälisiä rekrytointia. Lähivuosina uudenlaisen haasteen voi asettaa koronapandemiasta johtuva kansainvälisen liikkuvuuden rajoittaminen.				

Onnellisten Uusimaa

Painopiste	Toimintalinjaukset	Avaus *) = katkelma Uusimaa-ohjelmasta	Kuntastrategia 2018-2025, muu ohjelma, mikä?	Onko linjauksia tärkeää kunnallemme (X)	Suuri tarve tehdä yhteistyötä muiden kuntien/organisaatioiden kanssa (X)	Huom/Lausuntoon
Kulttuurinen moninaisuus ja osallisuus (Kärkitavoite: Uudenmaan työllisyysaste on noussut 80 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä)	Osallisuuden edistäminen ja syrjinnän torjuminen julkisissa palveluissa, kouluissa ja työpaikoilla	Kulttuurinen moninaisuus ei tarkoita vain etnistä taustaa, vaan pitää sisällään erilaiset identiteetit, sukupuolet, seksuaalisen suuntautumisen, fyysiset ominaisuudet, sosioekonomisen taustan, poliittiset näkemykset, ideologiat, arvot, elämäntavat. Nämä eroavuudet huomioidaan ja niitä kunnioitetaan Uudellamaalla turvallisessa ja myönteisessä ilmapiirissä. Taide- ja kulttuurialat ovat tärkeässä roolissa monimuotoisuuden ja osallisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuutta turvataan paitsi lainsäädännöllä, niin myös vaikuttamalla asenteisiin, huomioimalla monimuotoisuus rekrytoinneissa ja työpaikoilla ja aktiivisesti edistämällä suvaitsevaista ilmapiiriä. *)		x		
	Kaksisuuntaisen kotoutumisen edistäminen julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyössä	Maahanmuuttaja sopeutuu yhteiskuntaan samalla kun yhteiskunta muuttuu väestön monimuotoistuessa. Edistämme kaksisuuntaista kotoutumista: vuorovaikutusta maahanmuuttajan ja yhteiskunnan välillä, tukemalla kotoutumisen toimenpiteitä, ohjausta, neuvontaa ja koulutusta. Maahanmuuttajien onnistuneen kotoutumisen keskeisiä elementtejä ovat kielen oppiminen, yhteisöön kuuluminen ja sosiaaliset kontaktit sekä osallistuminen työelämään. Maahanmuuttajaperheiden kokonaisvaltainen hyvinvointi, mukaan lukien naiset ja lapset, on tärkeää huomioida.		x		
	Osallisuutta ja osallistumista tukevien verkostojen ja kansalaisjärjestöjen toiminnan vahvistaminen	Demokratia ei toimi ilman osallistumista, siksi on lisättävä asukkaiden kiinnostusta vaikuttaa ja osallistua demokraattiseen päätöksentekoon äänestämällä vaaleissa. Äänestysaktiivisuudessa on suuria alueellisia eroja myös kaupunkien sisällä ja hyvinvoivilla alueilla äänestysprosentti on korkeampi. Osallisuudesta huolehtimalla pidetään huolta myös siitä, etteivät alueiden väliset erot äänestysosallistumisessa kasva. Osallistuminen ja vaikuttaminen tarkoittavat muun muassa kansalaisaktiivisuutta, vapaaehtoistoimintaa, kansalaisjärjestöjen toimintaan ja demokraattiseen päätöksentekoon osallistumista, mutta osallisuus on myös vapautta ilmaista mielipiteensä ja kuulumista yhteisöön. *)				
	Digitaalisen tasa-arvon kehittäminen digiosaamista ja digipalveluiden käytettävyyttä edistämällä	Julkiset palvelut digitalisoituvat ja koronapandemian aikana etätyöskentely ja -opiskelu ovat voimakkaasti yleistyneet. Digitaaloista on tullut välttämätön kansalaistaito palveluiden sähköistyessä. Kaikilla ei ole kuitenkaan riittävää osaamista, laitteita tai verkkoyhteyksiä digipalveluiden sujuvaan käyttämiseen. Digipalveluiden käyttöön tulee olla tarjolla tukea digisyrjäytymisen ehkäisemiseksi ja toimivat tietoliikenneyhteydet koko maakunnassa ovat digitaalisen tasa-arvon välttämätön edellytys.				

Painopiste	Toimintalinjaukset	Avaus *) = katkelma Uusimaa-ohjelmasta	Kuntastrategia 2018-2025, muu ohjelma, mikä?	Onko linjauksia tärkeää kunnallemme (X)	Suuri tarve tehdä yhteistyötä muiden kuntien/organisaatioiden kanssa (X)	Huom/Lausuntoon
Sivistyksen, koulutuksen ja työn tukeminen	Yleissivistyksen turvaaminen laadukkaana ja tasa-arvoisen koulutuksen avulla	Saatavilla olevan informaation ja datan määrän lisääntyessä medialukutaito on entistä suuremmassa roolissa. Demokratian kannalta on tärkeää torjua ihmisen ominaisuuksiin kohdistuvaa vihapuhetta julkisessa keskustelussa. Samalla on kuitenkin huolehdittava sananvapauden säilymisestä. Tiedon käsitteleminen ja ymmärtäminen ja verkossa liikkuvan väärän informaation ja huijausten tunnistaminen edellyttää riittävää yleissivistystä. Yleissivistyksellä on suuri merkitys myös työn muuttuessa. Yleissivistykseen pohjautuu myös ongelmanratkaisutaito, jonka korvaaminen tekoälyllä ja automatisaatiolla on vaikeaa. Yleissivistys ehkäisee myös tietämättömyydestä kumpuavia ennakkoluuloja maahanmuuttajia ja vähemmistöjä kohtaan, mikä on yhteiskuntajärjestyksen säilymisen edellytys.	2. Sujuva arki (Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi)	x		
	Nuorten ohjaus- ja neuvontapalveluiden kehittäminen korona-aikana syntyneen oppimisvajeen korjaamiseksi	Jokaisen uusimaalaisen lapsen ja nuoren kohdalla on huolehdittava, että koulunkäynnille ja opinnoille ei ole esteitä, taustasta riippumatta. Koulukiusaamiseen puuttuminen ja sen estäminen, sekä turvallisten oppimisympäristöjen varmistaminen on tärkeää. Nämä haasteet tulee huomioida sekä perus-, että toisen asteen koulutuksessa. *)				
	Perheitä tukevien palveluiden ja lastensuojelun monialaisen yhteistyön edistäminen	Syrjäytymisen ehkäisyssä keskeisessä asemassa on varhainen puuttuminen, perheiden tukeminen palvelujen avulla, hyvän lapsuuden ja koulupolun turvaaminen ja nuorten koulutus- ja työllisyysmahdollisuuksien parantaminen. Erityisesti Uudellamaalla on tarve kehittää ennaltaehkäisevää perhetyötä. Lastensuojelun resurssien lisääminen ja monialaisen yhteistyön kehittäminen on tärkeää, jotta tavoitetaan tuen tarpeessa olevat perheet, lapset ja nuoret, paikataan syntynyttä hoitovelkaa ja korjataan vaurioita sekä ennaltaehkäistään ongelmien kärjistyksiä. Sekä nuoris-, että perhetyössä tarvitaan monikulttuurisen osaamisen vahvistamista, jotta pystytään huomioimaan kielelliset ja kulttuuriset eroavuudet.	2. Sujuva arki (Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi)	x		
	Työllistymistä tukevien ja työttömyysriskejä ehkäisevien toimenpiteiden kehittäminen	Työ on olennainen osa ihmisen identiteettiä, hyvinvointia ja osallisuutta ja vastaavasti työelämän ulkopuolelle jääminen on syrjäytymisriski. Suomen hallitus tavoittelee 75 prosentin työllisyyttä. Sen toteutuminen käytännössä edellyttäisi, että Uudellamaalla työllisyysaste olisi korkeampi. Työllistymistä vahvistetaan ohjaus- ja neuvontapalveluilla, tukemalla erilaisia työn muotoja, osaamisen kehittämistä, yrittäjyyttä ja itsensä työllistämistä. Nuorten työttömyyteen voidaan parhaiten puuttua koulutuksen avulla. Työllisyyden parantamiseen haetaan ratkaisuja myös kuntakokeiluilla, joiden onnistumiseksi on tärkeää mm. sujuva tiedonkulku kuntien ja valtion välillä sekä kuntien riittävät resurssit työllisyyspalveluissa. *)		x	X	
	Koulutuksen ja työmarkkinoiden monimuotoisuuden ja sukupuolten välisen tasa-arvon lisääminen	Sekä koulutusalat että työmarkkinat ovat Suomessa kansainvälisesti vertailtuna vahvasti sukupuolittuneet. Sukupuolittuneet koulutus- ja työmarkkinat estävät työmarkkinoiden joustavaa toimintaa, monimuotoisuutta, tasa-arvoa ja uudistumista. Alakohtaisen eriytymisen eli segregaatoin lisäksi myös vertikaalinen segregatio on voimakasta: naisia työskentelee johtotehtävissä miehiä huomattavasti pienempi osuus. Segregatio on vähentynyt työmarkkinoilla vain vähän viime vuosina. Segregatiota tulee pyrkiä purkamaan peruskoulutasolta lähtien mm. ammattien sukupuolittuneita mielikuvia hälventämällä.		x		

Painopiste	Toimintalinjaukset	Avaus *) = katkelma Uusimaa-ohjelmasta	Kuntastrategia 2018-2025, muu ohjelma, mikä?	Onko linjaus tärkeää kunnallemme (X)	Suuri tarve tehdä yhteistyötä muiden kuntien/organisaatioiden kanssa (X)	Huom/Lausuntoon
	Työelämän laadun ja työssä jaksamisen kehittäminen työn muutoksessa	Työn ja vapaa-ajan sekoittuminen on yleistynyt asiantuntijatyössä etätyöskentelyn lisääntymisen myötä. Digitalisoituminen ja työn paikkariippumattomuus muuttaa työn tekemisen tapoja samalla kun työympäristöt monimuotoistuvat ja johtaminen asiantuntijatyössä etäännytyöntekijästä. Vakituisten ja kokoaikaisen palkkatyön rinnalla niin sanotut epätyypilliset, eli lyhyet ja osa-aikaiset työsuhteet ja itsensä työllistäminen ovat yleistyneet. Sekä työn luonteeseen että työn jatkuvuuteen liittyvä epävarmuus kuormittaa työntekijää. Sekä inhimillisistä syistä, että työvoimapulan ja työurien pidentämisen tarpeen takia on tärkeää huolehtia työssä jaksamisesta.		x		
Sujuva arki	Alueellisen eriytymisen vähentäminen asuinalueiden tasapuolisella kehittämisellä	Asuntorakentamisella tulee edistää yhdyskuntarakenteen kestävyyttä sekä ympäristö-, talous- että sosiaalisesta näkökulmasta. Huolimatta siitä, että alueellinen eriytyminen on Uudellamaalla kansainvälisesti vertailtuna vielä vähäistä, huono-osaisuus eli pienituloisuus, työttömyys ja alhainen koulutustaso kasautuvat kuitenkin aiempaa selkeämmin samoille alueille. Asuntotarjontaa tulee kehittää tasapuolisesti eri puolilla maakuntaa sosiaalisella sekoittamisella, eli asumisen eri omistusmuotojen tuotannolla. Uudis- ja täydennysrakentamisen avulla on mahdollista tasapainottaa alueiden väestörakennetta ja ehkäistä alueiden eriytymistä. Alueellista segregatiota voidaan ehkäistä myös huolehtimalla ympäristön viihtyisyydestä ja vetovoimaisuudesta. Paikallista yhteisöllisyyttä ja asuinalueeseen kiinnittymistä tukemalla vahvistetaan myös asuin ympäristön turvallisuutta. *)	1. Viihtyisä ja turvallinen Nurmijärvi			
	Paikkariippumattomuuden huomioiminen maankäytössä ja liikennesuunnittelussa	Kestävän liikkumisen edistäminen ja yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ovat avaimia tulevaisuuden kestävään sujuvaan arkeen. Paikkariippumaton asuminen ja työ ovat yleistyneet koronapandemian myötä. Kaupungistuminen jatkuu, mutta muutto suuntautuu myös väljemmille alueille, kuten maaseudulle ja vapaa-ajan asunnoille. Etätyöskentelyn myötä asuinalueella voidaan viettää enemmän aikaa kuin työpaikalla. Uudellamaalla tämä voi tarkoittaa esimerkiksi pienten kuntien ja lähiöiden arvostuksen nousua, ja sen myötä lähipalveluiden kysynnän kasvua ja liiketoimintamahdollisuuksia yrityksille. Paikasta riippumaton työskentely onkin yksi huomioitava tulevaisuuden ilmiö maankäytössä ja liikennesuunnittelussa. Myös kaupunkien ja maaseudun välinen vuorovaikutus saattaa lisääntyä.	1. Viihtyisä ja turvallinen Nurmijärvi (tiivistäminen) + 2. Sujuva arki (toimivat, suorat joukkoliikenneyhteydet Helsinkiin, sisäisen joukkoliikenteen kehittäminen) + 6. Terve talous ja linjakas päätöksenteko (Ohjaamme seudun MAL-sopimuksen mukaisesti maankäyttöä, asuntotuotantoa ja liikennejärjestelmää kokonaisuutena yhdyskuntarakennetta eheyttäen ja kestävää liikkumista edistäen.)	x		
	Nopeat laajakaistayhteydet koko maakuntaan	Digitalisaatio tuo saavutettavuuteen, liikkumiseen ja arjen sujuvuuteen kokonaan uuden elementin, kun asioiden hoitamisen riittää verkkoyhteys. Digitaalinen teknologia muuttaa sitä, kuinka elämme, työskentelemme ja viestimme. Koronapandemia on nopeuttanut digitaalista siirtymää ja laajakaistayhteyksien tarve laajentunut koteihin ja muille etätyöskentelypaikoille. Paitsi sujuvan arjen, niin myös koko yhteiskunnan toimivuuden kannalta kriittinen tekijä on laajakaistayhteyksien kattavuus ja nopeus. Laajakaistayhteyksien tulee olla yhtä toimivat koko Uudellamaalla.				

Painopiste	Toimintalinjaukset	Avaus *) = katkelma Uusimaa-ohjelmasta	Kuntastrategia 2018-2025, muu ohjelma, mikä?	Onko linjaus tärkeä kunnallemme (X)	Suuri tarve tehdä yhteistyötä muiden kuntien/organisaatioiden kanssa (X)	Huom/Lausuntoon
	Kestävien, saavutettavien ja sujuvien liikenneyhteyksien ja -palveluiden kehittäminen	Sujuvan arjen mahdollistaa joukkoliikenneyhteyksien verkosto, jonka yhteyteen asuminen ja työpaikat keskittyvät. Näin asukkailla on mahdollisuus hoitaa päivittäiset asiansa lähimmässä keskuksessa tai käyttää joukkoliikennettä silloin kun matkustaminen toiseen keskukseseen on tarpeen työn tai asioinnin vuoksi. Myös virkistysmahdollisuuksien tulee olla lähellä. Jos asukasmäärä ei mahdollista perinteistä joukkoliikennettä, liikkumismahdollisuuksia voidaan monipuolistaa esimerkiksi kutsuohjatuilla joukkoliikenteellä tai palvelulinjoilla. Käyttäjän kannalta on tärkeää myös se, että lipun voi ostaa ja maksaa yhdestä paikasta koko matkalle.	2. Sujuva arki (toimivat, suorat joukkoliikenneyhteydet Helsinkiin, sisäisen joukkoliikenteen kehittäminen, turvaamme joukkoliikenteen toimivuuden pitkäjänteisesti ja kustannustehokkaasti asiakastarpeiden mukaisesti, selvitämme lippujärjestelmien yhdistämisen mahdollisuuksia)	x		
	Kulttuuri- ja vapaa-ajan toiminnan kehittäminen osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä	Kulttuurin kokemisella ja tekemisellä, harrastamisella ja liikunnalla on suuri merkitys hyvinvoinnille ja terveydelle. Hyvinvointipalveluilla on tärkeä merkitys osana sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Lähiilikutapaikat, ulkoilu- ja virkistysalueet sekä lähiluonto ovat nousseet suureen arvoon. Harrastustoiminta ehkäisee syrjäytymistä, siksi on tärkeää tukea kaikkien mahdollisuuksia harrastaa, tarjoamalla käyttäjälle maksuttomia harrastusmahdollisuuksia. Erityisesti nuorten harrastusmahdollisuuksia tulee tukea. Koronarajoitukset ovat kohdistuneet erityisesti kulttuuri- ja taidealoille, eikä kulttuurin hyvinvointia edistävästä vaikutuksesta ole päästy osallisiksi. Koronakriisistä toipumisessa virkistyksellä, harrastustoiminnan elpymisellä, liikunnalla, taiteella ja kulttuurilla on suuri rooli.	2. Sujuva arki (Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi sekä harrastusmahdollisuudet (Tavoitteenamme on, että jokaisella lapsella on mahdollisuus ainakin yhteen harrastukseen.))	x		
	Luonto- ja virkistysalueiden palveluiden ja saavutettavuuden parantaminen	Uudenmaan erityispiirre on luonnon läheisyys myös suurissa kaupungeissa. Uudellamaalla on suurten kaupunkien ohella myös paljon maaseutua ja useita maailmanluokan virkistys-, kulttuuriympäristö- ja luontomatkailukohteita, joista kansallispuistot ja saaristo ovat kokonaisuutena vetovoimaisimpia. Luontomatkailu on Uudellemaalle kasvava tulo ja työllisyyden lähde. Kulutus- ja käyttöpaineen tasaamiseksi kohteiden kestävä saavutettavuutta on parannettava koko Uudellamaalla, ja erityisesti suurten asutuskeskittymien lähellä. Vetovoimaisten virkistysalueiden tulee olla saavutettavissa myös ilman omaa autoa tai venettä. Myös esteettömyys, virkistyskäytön erilaistuvat tarpeet sekä ilmastonmuutoksen aiheuttamat vaikutukset luonnolle tulee ottaa huomioon virkistyskohteiden kehittämisessä.	1. Viihtyisä ja turvallinen Nurmijärvi (Luonto ja ulkoilumahdollisuudet : jatkamme verkottuneiden ulkoilureittien suunnittelua ja rakentamista sekä tuomme paremmin ja monipuolisemmin esiin kunnan kattavia ulkoilumahdollisuuksia ja luontokohteita)			